

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Kosztolányi Dezső

Cím: Ady feje

Forrás: Pesti Napló

Bp.

(Hely)

19.1.29

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Ol

Osztályozás

Tárgy

92

Hely

Ady Endre

1919.

Ady feje

Nézem a halott fejét, melyen — hirtelen és értetellenül — egyszerre megfagyott az élet.

A halál döbbenetes látványát sohase szokhatjuk meg. Minél több halottat nézek, annál idegenebb és különösebb. Mert mihelyt a szem másfelé tekint, az agy, mely mindig, még a koporsónál is az életet akarja, elfelejti a halált és újra meg újra meg kell tanulnunk, mikor egy-egy halottat látunk. Ady feje a koporsó párnáján megszépült. „Megszépül szatir-arcom...” írta egykor. Sulyosan és komolyan hever ez a fej a dus és gyönyörű sörényétől övezetten, melyben nincs még ősz hajszál, a sárgás fehérségében is élően, dacosan, forradalmian, egy el nem békülő magyar rebellis nyakasságával. Szinte még mindig villamosság szikrázik a hajból, mely a halál után is él. A két ajak pedig keményen harapózik össze — ami szeszély és ideges rángás játszott körülötte, mind elbékült — és egy római imperátor fonságét idézi. Babonás költő, ki nemcsak a költészetével, de az érzéki és testi mívtáival, az egyéniségével is hódít, azzal, hogy ő volt ő.

Legenda keltekezett róla már életében is s vidéken, mikor messze az isten háta mögött felolvasásokon jártam, schol se akadt olyan szomorú városka, hol a hivei ne szótték-fonták volna tovább — önkényesen is — ezt a legendát. Mindez belőle áradt és szikrázott és sugárzott. Ritka találkozás, egy volt a teste a verseivel. Ha valaki sohase látja őt és csak a költeményei után képzelet, akkor is szükségképpen csak ilyen lehetett, a fantáziában is, dióbarna szemű, hatalmas fűrű, barnás arcború,

egész mívtán a szenvedély és szenvedés titkával. Halála előtt két hónappal szomorúan mutatta láb-szárait, melyek vékonyak és finomak voltak, akár egy négy éves gyermekéi, de a feje akkor is hatalmasan trónolt a testén, a szeme akkor is valami bár bár tüzzel lángolt. Majdnem külön életet élt ez a szép oroszlánfej, mely életében, de most halálában különösen hasonlított Beethoven fejéhez. Az Ady-maszkot össze lehet majd tévesztetni a Beethoven-maszkkal.

A tudós meghal és utána maradnak a művei. De a költőnek a halála, ki egy a természettel, az alkotó ösztönérettel, oly tragikus, mint egy gyönyörű nőnek az elmulása. Valami titáni összeomlást érzek itt, ennek az alvónak a láttán. Utólszor, mikor beszéltem vele, az altatókat szidta, a veronált, a trionált, a dionált, mert már régóta nem hatottak dult idegzetére és csak a morfium említésére mosolyodott el hálásan és melegen. Ez volt az utolsó mosolya, melyet láttam. Az utolsó vágya az, hogy aludni tudjon. Most a halál, a vad és iszonyu altató hat rá.

Délután a Nemzeti Múzeum ravatalához megyek. Légmentesen elzárt érckoporsóját már leolmozták és a kálvinista hagyományhoz megfelelően tölgyfa-koporsóba tették. Még nem jöhet be a gyá-

szoló közönség. Hangosan beszélnek, létrákat cepelnek, az ivlámpákat gyászfátyollal vonják be. Egyik gyászhuszár a sarokban cigarettázik. A koporsón ezüst betűkkel ez áll: „Ady Endre, élt 40 évet”. Ami itt befejeződött, az gyors és tragikus volt. De ami itt kezdődik, az hosszú, nagyon hosszú.

Olyan hosszú, mint a legenda és a halhatatlanság.

Kosztolányi Dezső